

Naslov originala:
Ian McEwan, *On Chesil Beach*
© Ian McEwan, 2007

IJAN MAKJUAN

ČEZIL BIČ

Prevela s engleskog
ARIJANA BOŽOVIĆ

Izdavač
PAIDEIA, Beograd
Generalni direktor
PETAR ŽIVADINOVIĆ
Glavni i odgovorni urednik
VESNA JANJIĆ
Urednik izdanja
ARIJANA BOŽOVIĆ

© 2007, PAIDEIA, za ovo izdanje

PAIDEIA
BEOGRAD, 2007.

PRVI DEO

.....
.....
.....
.....

BILI SU mladi, obrazovani, i oboje nevini te, njihove prve brač-
ne noći, a živeli su u doba kad je razgovor o seksualnim te-
škoćama jednostavno bio nemoguć. Ali nikad on i nije lak.
Upravo su seli da večeraju u majušnom salonu na prvom spratu
jedne stare georgijanske gostionice. U susednoj sobi, vidljiv kroz
otvorena vrata, stajao je krevet s baldahinom, prilično uzan, a na
njemu prekrivač besprekorno beo i zapanjujuće glatko zategnut,
kao da to nije učinila ljudska ruka. Edvard nije pominjao da ni-
kad pre nije odseo u hotelu, dok je Florens, pošto se kao dete na-
putovala s ocem, u takvim stvarima već bila prekaljena. Spolja
gledano, bili su lepo raspoređeni. Njihovo venčanje, u Svetoj Me-
ri u Oksfordu, proteklo je dobro; služba je bila na note, prijem
veseo, oprostajna zabava koju im je priredilo društvo iz školskih
i studentskih dana bučna i podsticajna. Njeni roditelji nisu gleda-
li njegove sa visine, od čega su oboje strepeli, a ni njegova maj-
ka nije napravila nikakav poseban ispad, ili pak sasvim zaboravila
na svrhu proslave. Na medeni mesec su krenuli malim kolima ko-
ja su pripadala Florensinoj majci i kasno po podne prispeli u svoj
hotel na dorsetskoj obali po vremenu ne baš savršenom za sredi-
nu jula ili za samu prigodu, ali sasvim prihvatljivom: nije padala
kiša, ali nije bilo ni dovoljno toplo, po Florensinoj oceni, da bi ve-
čerali na terasi kao što su se nadali. Edvard je mislio drugačije,
ali, učtiv do preterivanja, nije ni pomišljao da joj se usprotivi jed-
ne takve večeri.

I tako su sada obedovali u zasebnom salonu naspram poluotvorenih staklenih vrata kroz koja se pružao pogled na balkon i jedan deo Lamanša, i u daljini, beskonačni šljunak Čezil Biča. Dvojica mladića u smokinzima posluživala su ih s kolica postavljениh u hodniku, i od njihovog kretanja tamo-amo kroz takozvani apartman za mladence ulašteni hrastov parket je komično škripao u mrtvoj tišini. Ponosan i zaštitnički nastrojen, mladi čovek ih je pomno pratio trudeći se da ulovi ma kakav pokret ili izraz lica koji bi se mogao razumeti kao satiričan. Nikakvo smeuljenje ne bi mogao da otrpi. Ali ti momci iz obližnjeg sela radili su svoj posao povijenih leđa i zatvorenih lica, i pomalo nesigurno, jer ruke su im podrhtavale dok su spuštali posude na uštirkani stolnjak od damasta.

Nije ovo bio najsrećniji trenutak u istoriji engleskog kulinartva, ali u to vreme niko nije imao primedbe, osim posetilaca iz inostranstva. Svečani obed je započeo, kao i mnogi drugi u tim danima, kriškama dinje dekorisanim sa po jednom glaziranom trešnjom. U hodniku ispred vrata, u srebrnim zdelama na ploči koju su podgrevalе sveće, čekali su odrasci davno ispečenog rostbifa u skorenom umaku, raskuvano povrće, i krompiri s plavičastom nijansom. Vino je bilo francusko, premda nikakvo posebno poreklo nije bilo označeno na etiketi, koju je ulepšavala jedna usamljena uzvinuta lastavica. Edvardu nikad ne bi palo na pamet da naruči bordo.

Nestrpljivi da se otarase kelnera, on i Florens iskrenuli su stolice kako bi se posvetili pogledu na širok mahovinasti travnjak, i u dubljem planu, guste preplete drveća i rascvetalog žbunja prionule uz padinu iznad seoskog puta koji je vodio prema plaži. Video se i početak pešačke staze, blatnjave i stepenaste, puteljka zapravo, po čijim je obodima džikljao korov ekstravagantnih razmera – divovske rabarbare i kupus, reklo bi se na prvi pogled, s nabubrelim stabljikama višim od šest stopa, povijenim od težine tamnih listova gusto premreženih debelim žilicama. Vrtna vegetacija stremila je uvis, tropska i čulna u svom preobilju, pogotovu na mekoj sivoj svetlosti i u paperjastoj izmaglici nadošloj s mora, ko-

je je u jednoličnom napredovanju i povlačenju proizvodilo zvuke udaljene grmljavine, a zatim iznenadnog šištanja preko oblutaka. Planirali su da posle večere obuju robustnije cipele i prošetaju uzanom šljunčanom prevlakom između mora i lagune poznate pod imenom Flit, a ukoliko bi im preostalo vina, da i njega ponesu, pa da potežu iz boce kao gospoda na drumu.

A imali su toliko planova, vrtoglavih planova, koji su se uzdizali pred njima u nerazgovetnoj budućnosti, jednako raskošno isprepletanih kao i letnja flora na dorsetskoj obali, i jednako čudesnih. O tome gde će i kako živeti, ko će im biti bliski prijatelji, o njegovom zaposlenju u firmi njenog oca, njenoj muzičkoj karijeri i šta će učiniti s novcem koji im je njen otac poklonio, i o tome kako njih dvoje neće biti kao svi drugi, bar ne iznutra. Još je to bila era – koja će otići u nepovrat krajem te kasnije famozne decenije – kada je biti mlad bilo društveno opterećenje, znak beznačajnosti, izvesna blago postidujuća boljka u kojoj se brak nudio kao prvi korak ka izlečenju. Gotovo stranci, stajali su, čudnovato zajedno, na tom novom vrhuncu postojanja, likujući u svom novom statusu koji je obećavao iskorak iz beskonačne mladosti – Edvard i Florens, najzad slobodni! Često su i rado razgovarali o doživljajima iz detinjstva, ne toliko o radostima koliko o onoj magli komičnih zabluda iz koje su oboje izrasli, i neprebrojnim roditeljskim greškama i starinskim pravilima zbog kojih im nikada neće oprostiti.

Imali su jasan pogled s tih novih visina, ali izvesna protivrečna osećanja jedno drugom nisu umeli da objasne: strepeli su svako na svoj način od onog trenutka, nedugo posle večere, kada će njihova zrelost biti stavljena na probu, kada će zajedno leći na onaj krevet s baldahinom i potpuno se razotkriti jedno pred drugim. Već duže od godinu dana, Edvard je bio omađijan činjenicom da će jednog utvrđenog dana u julu najosetljiviji deo njega boraviti, makar i samo nakratko, unutar prirodno izvajane duplje u telu te vesele, ljupke, zadivljujuće inteligentne žene. Kako bi se ovo moglo postići bez apsurdna, ili razočaranja – to pitanje mu je zadava-

lo brige. Strepeo je ponajviše, na osnovu jednog nesrećnog iskustva, od preteranog uzbuđenja, onoga što se u muškim razgovorima pominjalo pod šifrom „stizanje pre vremena“. Gotovo da mu ta pomisao nije ni izbijala iz glave, ali koliko god da je strah od nespeha bio veliki, njegova iskrena žudnja – za zanosom, za razrešenjem – bila je daleko veća.

Florens je imala ozbiljnijih briga, i na putovanju iz Oksforda povremeno joj se činilo da će skupiti hrabrost i glasno reći šta joj je na srcu. Ali to što je nju mučilo bilo je neizrecivo, jedva je i samoj sebi umela da ga predstavi. Dok je on patio od obične treme pred prvi nastup, ona je celom svojom utrobom osećala užas, bespomoćno gađenje ništa manje telesno nego morska bolest. U manjoj ili većoj meri, tokom svih onih meseci veselih svadbenih priprema, uspevala je da potisne tu mrlju na svojoj sreći, ali čim bi joj se misli okrenule prisnom zagrljaju – nijedan drugi izraz nije mogla da proguta – osetila bi suvi grč u stomaku, i neku neodređenu mučninu visoko u grlu. U modernom, naprednom priručniku smišljenom da pomogne mladim nevestama, s onim veselim tonovima i uskličnicima i numerisanim ilustracijama, nalazila je na reči i izraze koji su je maltene terali na povraćanje: *sluznica*, pa onda i zloslutni svetlucavi *glavić*. Drugi su pak izrazi vređali njenu inteligenciju, naročito oni koji su govorili o ulascima: *Koji časak pre nego što uđe u nju...* ili, *sada on konačno ulazi u nju*, i još, *ako sve srećno prođe, ubrzo pošto je ušao u nju...* Znači li to da će te noći za Edvarda morati da izigrava neku vrstu portala ili sobe za primanje kroz koju bi on defilovao u svom pohodu? Gotovo isto tako često iskršavala je i reč u kojoj je videla samo i isključivo bol, meso rastvoreno pod nožem: *penetracija*.

U trenucima optimizma tešila se kako zapravo pati samo od naglašenog oblika gadljivosti, a to će jednom morati da prođe. U svakom slučaju, pomisao na Edvardove testise, kako se klate ispod njegovog *nabreklog* uda – još jedan grozomoran termin – bila je dovoljna da joj iskrivi gornju usnu, a ideja da bi je neko mogao pipati „tamo dole“, makar to bio i neko koga voli, bila je jednako od-

bojna kao, recimo, hirurški zahvat na njenom oku. Ova gadljivost, doduše, nije obuhvatala i bebe. Njih je volela; ponekad je čuvala sinčice svoje sestre od tetke i u tome uživala. Mislila je da bi bilo divno kad bi zatrudnela s Edvardom, i bar u apstrakciji, uopšte nije strepela od porođaja. Samo kad bi, poput Isusove majke, do tog nabreklog stanja mogla dospeti nekakvom čarolijom.

Slutila je Florens da nešto s njom duboko nije u redu, da se oduvek razlikovala, i da će sada konačno biti raskrinkana. Njen problem, mislila je, veći je, dublji, od prostog fizičkog gađenja; čitavo njeno biće bunilo se protiv upetljavanja i putenosti koje je videla pred sobom; njenoj pribranosti i, u suštini, sreći pretilo je nasilje. Jednostavno nije želela da neko „ulazi“ u nju ili da je „penetrira“. Seks sa Edvardom nije mogao biti vrhunac njene radosti, već samo cena koju će na kraju morati da plati.

Znala je da se već odavno morala izjasniti, još istog trenutka kad ju je zaprosio, mnogo pre odlaska kod onog iskrenog i tihog vikara, i pre večerâ s njenim i njegovim roditeljima, pre no što su gosti pozvani, lista poželjnih poklona sastavljena i predata odabranoj robnoj kući, šator i fotograf iznajmljeni, i sve ostalo nepovratno utanačeno. Ali šta bi i mogla da kaže, kakve izraze da upotrebi kad tu stvar ni u mislima nije znala da imenuje? A volela je Edvarda, ne s onom vrelom, vlažnom strašću o kojoj je toliko čitala, već toplo, duboko, ponekad kao ćerka, ponekad skoro majčinski. Volela je da ga miluje, i da je njegova ogromna mišica obgrli oko ramena, i da je on ljubi, mada joj njegov jezik u ustima nije baš prijao i to je bez reči davala na znanje. Smatrala ga je originalnim, drugačijim od svih koje je u životu upoznala. Uvek je pri sebi, u sakou, imao neku džepnu knjigu, obično istorijsku, za slučaj da se zatekne u redu ili čekaonici. Sve što je čitao obeležavao je jednim patrljkom od olovke. Bio je praktično jedini muškarac među njenim poznanicima koji nije pušio. Čarape mu se nikad nisu slagale s odelom. Imao je samo jednu kravatu, uzanu, pletenu, tamnoplavu, koju je gotovo bez izuzetka nosio uz belu košulju. Obožavala je njegov radoznali um, njegov lak provincijski akce-

nat, veliku snagu u njegovim šakama, nepredvidive zaokrete i stranputice u razgovorima, dobrotu koju je ispoljavao prema njoj, i to kako su je njegove meke smeđe oči, uprte u nju dok bi govorila, ispunjavale osećajem da je obavija prijateljski oblak ljubavi. U svojoj dvadeset i trećoj godini, nije sumnjala da ostatak života želi da provede s Edvardom Mejhjuom. Kako bi smela rizikovati da ga izgubi?

Da se poveri nije imala kome. Rut, njena sestra, bila je premlada, a majka je, savršeno čarobna na svoj način, bila suviše intelektualna, suviše opora, prava staromodna „plava čarapa“. Suočena s nekim intimnim problemom, uvek bi zauzimala javnu pozu iz sale za predavanja, i koristila bi sve duže i duže reči, i pozivala se na knjige za koje je smatrala da ih je svako živi morao pročitati. Tek pošto bi povod razgovora na taj način bio bezbedno zapakovan i uvezan možda bi se načas opustila i rekla koju blagu reč, premda se to događalo retko, a čak ni tada nisi imao predstave kakav to savet dobijaš. Florens je imala nekoliko izvanrednih drugarica iz škole i sa muzičke akademije koje su je stavljale pred potpuno suprotan problem: obožavale su intimne razgovore i s velikim guštom pretresale svoje lične probleme. Sve su se poznavale između sebe, a s telefonskim pozivima i pismima čak i preterivale. Nije verovala da bi umele da čuvaju tajnu, a nije im na tome ni zamerala, jer i sama je pripadala istom društvu. Ni samoj sebi ne bi verovala. Bila je sama s problemom kome nije znala ni kako da pride, a sve što je imala od mudrosti bio je onaj džepni priručnik. Sa njegovih drečavocrvenih korica smešila su se, držeći se za ruke, dva buljava stvorenja, nevešto nacrtana belom kredom, kao da je to učinilo neko nevino dete.

○○○○

DINJE SU POJELI za manje od dva minuta dok su momci, umešto da sačekaju napolju u hodniku, stajali u pozadini, pored vrata, popravljajući leptir-mašne i tesne okovratnike i povlačeći

manžete. Ništa se nije promenilo u praznim izrazima njihovih lica dok su posmatrali kako Edvard, jednim ironičnim zamahom, pruža svoju glaziranu trešnju Florensi. Prihvatajući igru, ona ju je usisala s njegovih prstiju i nije skidala pogled s njega dok je naglašeno žvakala, dopuštajući mu da vidi njen jezik, svesna da će ovim flertovanjem sebi samo otežati stvar. Nije smela da započinje nešto što neće biti u stanju da isprati do kraja, ali svaka sitnica kojom je mogla da mu ugodu ipak joj je bila od pomoći: onda se nije osećala baš sasvim neupotrebljivo. A kamo lepe sreće da je to bilo i sve što se od nje tražilo, da pojede tu jednu lepljivu trešnju.

Da bi pokazao kako ga prisustvo kelnera uopšte ne potresa, mada je žarko želeo da im vidi leđa, Edvard se sa osmehom ponovo zavalio u stolicu, prihvatio se vina i dobacio preko ramena: „Ima li još ovih kerefeka?“

„Nema više, gospodine. Izvin'te, gospodine.“

Ali ruka koja je držala vinsku čašu zadrhtala je dok se borio da savlada iznenadnu radost, pravo ushićenje. Ona je prosto zračila pred njim, i bila je dražesna – prelepa, čulna, darovita, neverovatno dobre naravi.

Onaj mladić što mu je maločas odgovorio hitro je prišao da raspremi sto. Njegov kolega stajao je u hodniku, presipajući glavno jelo, rostbif, u njihove tanjire. Kolica sa svečanim srebrnim priborom nisu se mogla uterati u apartman za mladence zbog dva stepenika razlike u nivou, što je bilo proizvod lošeg planiranja u vreme kad je gazdinska kuća iz elizabetanskog doba „georgijanizovana“ sredinom osamnaestog veka.

Mladenci su nakratko ostali sami, premda su i dalje mogli da čuju struganje kašika po posudama, i momke kako se domunđavaju iza otvorenih vrata. Edvard je položio ruku preko Florensine i rekao, po stoti put toga dana, šapatom: „Volim te“, i ona mu je bez oklevanja uzvratila, a iskreno je tako i mislila.

Edvard je bio istoričar, diplomirao je s odlikom na londonskom Juniversiti Koledžu. Tokom tri kratke godine učio je o ratovima, pobunama, gladima, kugama, usponima i padovima

imperija, revolucijama koje su jele sopstvenu decu, nevoljama seljaka, industrijskoj bedi, surovosti vladajućih elita – bila je to jedna živopisna parada potlačenosti, nesreće i neispunjenih nada. Uvideo je koliko životi mogu da budu sapeti i oskudni, u generaciji za generacijom. Gledano iz šireg ugla, ta mirna, prosperitetna vremena koja je Engleska upravo proživljavala zapravo su bila retka, pa je stoga i njegova i Florensina radost bila izuzetna, jedinstvena čak. Na završnoj godini se posebno bavio istorijskom teorijom o „velikom čoveku“ — da li je zaista prevaziđeno verovati da jaki pojedinci mogu da oblikuju nacionalnu sudbinu? Njegov mentor bi van svake sumnje odgovorio pozitivno: smatrao je da Istoriju, koja zaslužuje veliko slovo, pokreću nedokučive sile koje je guraju napred prema neizbežnim, nužnim ciljevima, te da će i sama disciplina u najskorije vreme biti shvaćena kao nauka. Ali svi ti životi koje je Edvard proučavao do tančina – Cezar, Šarلمانj, Frederik Drugi, Katarina Velika, Nelson i Napoleon (od Staljina je odustao, na mentorovo insistiranje) – pre su govorili suprotno. Beskrupulozna ličnost, goli oportunistički i sreća, kako je glasila Edvardova teza, u stanju su da poremete sudbine miliona ljudi, a taj svojeglavi zaključak doneo mu je ocenu B minus, i zamalo ugrozio njegov uspeh na diplomskom.

Uzgred je otkrio da čak ni legendaran uspeh ne donosi mnogo sreće, već naprotiv samo pojačava nemir, razornu ambiciju. Dok se tog jutra oblačio za venčanje (frak, cilindar, obilno zalivanje kolonjskom vodom) zaključio je da nijedna figura s njegove liste nije mogla upoznati zadovoljstvo koje bi se dalo meriti s njegovim. Ovaj njegov polet je sam po sebi jedan oblik veličine. Evo, to je on, veličanstveno ispunjen, ili skoro ispunjen, čovek. Ima dvadeset i dve godine, a već ih je sve bacio u zasenak.

Sada je netremice gledao u svoju ženu, u njene kestenjaste oči sa sitnim pegama, čiste beonjače s lakim maškom najnežnijeg mlečnoplavog. Imala je guste i tamne trepavice, nalik na dečje, a bilo je nečega detinjeg i u ozbiljnom izrazu njenog potpuno mirnog lica. Bilo je to dražesno lice, isklesanih crta koje su pod od-

ređenom svetlošću izazivale pomisao na Indijanku, neku skvo visokog roda. Vilica joj je bila jaka, osmeh širok i neusiljen, sve do nabora u uglovima očiju. Bila je krupne građe – na svadbi su pojedine matrone znalački komentarisale njene raskošne kukove. Njene grudi, koje je Edvard uspeo da dotakne pa čak i izljubi premda ni slučajno onoliko koliko je želeo, bile su male. Šake violinistkinje bile su blede i snažne, kao uostalom i njene duge ruke; na sportskim danima u školi isticala se u bacanju koplja.

Edvard nikada nije mario za klasičnu muziku, ali sada je polako učio njen bodri žargon – *legato*, *pizzicato*, *con brio*. Postupno, kroz golo ponavljanje, počeo je da raspoznaje, pa na neki način i da voli pojedine komade. Jedan od njih, koji je izvodila sa svojim prijateljima, nekako ga je posebno ganuo. Kad je kod kuće vežbala skale i arpeđe, stavljala bi rajf u kosu, i taj ljupki detalj ga je navodio na sanjarenje o ćerci koju bi njih dvoje jednog dana mogli da dobiju. Florens je svirala žilavo i tačno, i bila je poznata po svom raskošnom tonu. Jedan profesor je izjavio kako još nikad nije imao studenta sposobnog da proizvede tako topao zvuk na praznoj žici. Kad bi stajala nad notnim pultom u londonskoj sali za probe, ili u svojoj sobi u roditeljskoj kući u Oksfordu, dok bi Edvard ležao opružen na krevetu, posmatrajući je i žudeći za njom, držala se otmeno, pravih leđa i ponosno uzdignute glave, a note je čitala sa zapovedničkim, gotovo oholim izrazom koji ga je uzbuđivao. Imao je takvu sigurnost, taj pogled, takvo znanje o putevima koji vode do zadovoljstva.

U svemu što se ticalo muzike, uvek je bila samouverena i pokreti su joj bili fluidni – podmazivanje gudala, zatezanje žica, preuređivanje sobe kako bi se napravilo mesta za troje kolega iz gudačkog kvarteta koji je bio njena strast. Bila je bespogovorni vođa, i uvek je imala poslednju reč u njihovim čestim muzičkim sporovima. Ali u svim ostalim područjima života bila je začuđujuće trapava i nesigurna, večito je podbijala palac na nozi ili obarala predmete ili udarala glavom o šta stigne. Prsti kadri da izvedu dvohvat u nekoj Bahovoj Partiti s istom veštinom su umeli i da

proliju punu šolju čaja na beli stolnjak ili da ispuste čašu na kame- ni pod. Spotakla bi se čim bi pomislila da je neko posmatra – po- verila je Edvardu kako joj je na ulici pravo mučenje ako iz daljine treba da hoda prema nekom koga poznaje. A kad god bi je obuzeo nemir ili nelagoda, ruka joj se i nehotice dizala ka čelu i sklanja- la nepostojeći pramen kose, nežnim, treperavim pokretom koji se nastavljao još dugo pošto bi uzrok napetosti iščezao.

Kako i ne bi voleo nekoga tako čudno i toplo osobenog, tako bolno iskrenog i smetenog, nekoga čija se svaka misao razotkriva pogledu, kao da struji poput naelektrisanih čestica kroz njene pro- menljive izraze i pokrete? Sve i da nije bilo te lepote sazdane od jakih kostiju prosto bi morao da je voli. A ona je njega volela tako duboko, s takvom nepodnošljivom telesnom uzdržanošću. Ne samo strasti, raspaljene nedostatkom prirodnog oduška, nego su i njego- vi zaštitnički instinkti bili pobuđeni. No da li je stvarno bila toliko ranjiva? Zavirio je jednom u fasciklu s njenim školskim svedočan- stvima i video rezultate testova inteligencije: sto pedeset dva, se- damnaest poena više od njega. Ljudi su u to doba verovali da se ovim kvocijentima meri nešto jednako opipljivo kao i visina ili te- žina. Kad je jednom prilikom prisustvovao probi kvarteta, i kada se ona sporečkala oko fraziranja ili tempa ili dinamike sa Čarlsom, dežmekastim i drčnim čelistom kome je lice blistalo od kasnocve- tajućih akni, Edvard je bio zagolican Florensinom očiglednom hlad- nokrvnošću. Nije se upuštala u prepirku, staloženo je sve saslušala, a onda objavila svoju odluku. Ni traga od onog malog poteza sa sklanjanjem kose. Znala je svoj posao, i bila je rešena da vodi, kao što i dolikuje jednoj prvoj violini. Činilo se da i svog prilično zastra- šujućeg oca ume da privoli da udovolji njenim željama. Po njenoj preporuci, mesecima pre venčanja, on je Edvardu ponudio posao. Da li je Edvard taj posao stvarno želeo, i da li je imao tri čiste da ga odbije, to je već bilo drugo pitanje. I nepogrešivo je znala, putem nekakve ženske osmoze, šta će im sve biti potrebno za tu njihovu svečanost, od veličine šatora pa do količine letnjih slatkiša, kao i tačnu sumu koju bi bilo razumno očekivati da njen otac plati.

○○○○○

99 PONOVO NAPADAJU“, šapnula je i stegla ga za ruku, upozo- ravajući ga da se uzdrži od iznenadnih prisnosti. Kelneri su upravo unosili tanjire s rostbifom, a gomila je na njegovom bi- la dvostruko viša nego na njenom. Doneli su i šeri-puding i kriške čedara i čokoladice s pepermintom, i sve to poređali na komodu. Nakon što su promrmljali nešto o zvoncetu za posluđu odmah po- red kamina – neka samo pritisnu jako i ne puštaju – momci su se povukli, beskraino pažljivo zatvorivši vrata za sobom. Potom se čulo kako kolica cakću dok se udaljavaju hodnikom, i potom, na- kon kratke tišine, neki usklik ili grleni uzdah koji je lako mogao dopreti i iz hotelskog bara u prizemlju, i konačno su mladenci stvarno ostali sami.

Promena u pravcu ili jačini vetra donosila im je šum razbija- nja talasa, nalik na udaljeno prštanje stakla. Izmaglica se dizala i polagano otkrivala obrise brežuljaka, koji su se nadvijali nad oba- lom i u luku skretali na istok. Pred očima im se ukazalo sjajno glatko sivilo koje je možda bilo svilasta površina samog mora, ili laguna, ili nebo – teško je bilo reći. Obrnuti povetarac unosio je kroz rastvorena vrata nešto primamljivo: slani miris kiseonika i otvorenog prostora koji je na neki način odudarao od uštirkano- g stolnjaka, zgrušanog umaka i teškog ulaštenog srebra koje su upra- vo uzimali u ruke. Svadbene ručak je bio obilan i prilično se odu- žio. Nisu bili gladni. Mogli su, u teoriji, da ostave svoje tanjire netaknute, dohvate bocu vina za grlić i strče dole na plažu i odba- ce cipele i uživaju oslobođeni svih stega. Niko u hotelu ne bi ni po- mislio da ih zaustavi. Najzad su bili odrasli, na letnjem odmoru, slobodni da čine šta god im se prohte. Samo dve-tri godine kasni- je, upravo će takav provod za mlade ljude biti nešto najobičnije. Ali zasad, duh vremena ih je sputavao. Čak i onda kada bi Edvard i Florens ostali sami, i dalje je važno hiljadu pravila. Baš zato što su bili odrasli, nisu mogli tek tako, detinjasto, da napuste obed ko- ji se neko potrudio da im spremi. Bilo je, na kraju krajeva, vreme

za večeru. A detinjasto ponašanje još uvek nije bilo časno, niti je bilo u modi.

Pa ipak je Edvarda mučio zov plaže, i da je znao kako to da ponudi, ili opravda, možda bi predložio da iz tih stopa krenu. Prethodnih dana je Florensi čitao iz nekog turističkog vodiča o tome kako su hiljade godina besnih bura prosejale i razvrstale po veličini šljunak na plaži dugoj osamnaest milja, pri čemu su krupniji obluci završili na istočnom obodu. Legenda je govorila kako ribari iz tih krajeva kad pristaju po noći tačno znaju gde se nalaze po veličini oblutaka. Florens je predložila da ovo provere, tako što će uporediti dve šake šljunka pokupljene na milju razdaljine. Gacanje po plaži bilo bi bolje od sedenja ovde. Tavanica, već ionako niska, naizgled se primakla njegovom temenu i počela da pritiska. Iz tanjira pred njim, pomešan s morskim lahorom, dizao se neki uskisli miris, sličan zadahu iz usta domaćeg psa. Ko zna, možda i nije bio baš tako radostan kako je sam sebe neprekidno uveravao. Osećao je kako mu neki strahovit pritisak sužava misli, sputava govor, a pri tom ga je mučila i fizička nelagodnost – kao da su mu se donje rublje i pantalone odjednom skupili.

Čak i da se tada neki čarobni duh ukazao na njihovom stolu i ponudio se da ispuni Edvardovu najpreču želju, ne bi on tražio nijednu plažu na svetu. Sve što je želeo, sve o čemu je uopšte mogao da misli, bilo je kako on i Florens zajedno leže goli u susednoj sobi, na krevetu, ili u njemu, najzad suočeni s tim neuporedivim doživljajem koji se činio isto tako dalekim od svakodnevnog života kao i neka vizija iz religiozne ekstaze, ili čak sama smrt. Blizina jedne takve mogućnosti – zar će se to stvarno dogoditi? njemu? – ponovo ga je hladnjikavim prstima zagolicala u donjem delu stomaka, i uhvatio je sebe u trenutnoj nesvestici koju je prikrrio zadovoljnim uzdahom.

Kao i većina mladih ljudi njegovog vremena, ili bilo kog vremena, bez ležernosti u ophođenju, ili načina da se seksualno iskazuje, redovno se odavao onome što je jedan prosvećeni stručnjak odnedavna nazivao „samozadovoljavanjem“. Edvard se obrado-

vao tom novootkrivenom izrazu. Bio je rođen prekasno u tom veku, 1940, da bi verovao kako time skrnavi sopstveno telo, ili da će oslepeti, ili da strogi Bog vrti glavom gledajući kako se on iz dana u dan povija nad svojim poslom. Ili čak da svi to mogu da pročitaju iz njegovog ubledelog i zabludelog lica. Svejedno, neka nedorečena sramota lebdela je nad tim radnjama, neki osećaj promašenosti i uzaludnosti i, naravno, usamljenosti. Pa i zadovoljstvo je na kraju bilo tek uzgredna blagodet. Stvar je bila u rasterećenju – od nesavladive, mentalno otupljujuće žudnje za nečim što je tog trenutka bilo izvan domašaja. Prosto neverovatno, da ta jedna supena kašika samostvorene tečnosti, koja štrcne uvis iz njegovog tela, ima moć da mu trenutno oslobodi duh kako bi mogao iznova da se posveti Nelsonovoj odlučnosti kod Abukira.

Edvardov jedini i najznačajniji doprinos svadbenim priprema- ma sastojao se u uzdržavanju, na nešto duže od nedelju dana. Nikad ranije, još od svog dvanaestog rođendana, nije bio tako potpuno čedan prema samom sebi. Želeo je da bude u vrhunskoj formi za svoju nevestu. I nije mu bilo lako, naročito preko noći u krevetu, ili kad bi se ujutru probudio, ili tokom dugih popodneva, ili u satima pred ručak, ili posle večere, u satima pre odlaska na spavanje. A sada su, evo, stigli do cilja, venčani i sami. Zašto nije odgurnuo gomilu rostbifa, ustao od stola i celu je obasuo poljupcima i poveo je prema krevetu s baldahinom u susednoj sobi? Nije to bilo baš tako jednostavno. Imao je za sobom podužu istoriju rvanja s Florensinim stidom. Počeo je već da oseća poštovanje prema toj njenoj osobini, ako ne i divljenje, pod pogrešnim utiskom da je to neki oblik smernosti, konvencionalni veo koji prikriva bujnu seksualnu prirodu. Rečju, nerazdvojni deo složenih dubina njene ličnosti, i živi dokaz njene vrline. Ubedio je sebe da mu se baš i sviđa što je takva. Nije to jasno pretočio u reči, ali njena uzdržanost sasvim je odgovarala njegovom vlastitom neznanju i pomanjkanju sigurnosti; neka čulnija i zahtevnija žena, neka *razuzdana* žena, možda bi ga i zastrašila.

Njihovo zabavljanje odvijalo se kao pavana, dostojanstveno razmotavanje, sputano protokolima nikad ugovorenim ili glasno iskazanim, ali u načelu poštovanim. Nikad se ni o čemu nije raspravljalo – a nisu ni primećivali da im nedostaju prisni razgovori. Sve su to bile teme izvan okvira reči, izvan okvira definicija. Jezik i praksa terapije, ta moneta zasnovana na osećanjima koja se predusretljivo razmenjuju, uzajamno analiziraju, još nije bila u širokom opticaju. Iako se pričalo da imućniji ljudi odlaze na psihanalizu, još uvek nije bilo uobičajeno da čovek u svakodnevnim okolnostima samog sebe posmatra kao enigm, kao poduhvat u narativnoj istoriji, ili kao problem koji čeka da bude rešen.

Između Edvarda i Florens, ništa se nije događalo. Značajni pomaci, prećutne dozvole za proširenje područja koje se smelo videti ili pomilovati, mogli su se ostvarivati samo postupno. Dan u oktobru kada je prvi put video njene gole grudi bio je daleka prethodnica dana kada mu je dopušteno i da ih dotakne – 19. decembra. Izljubio ih je u februaru, premda ne i bradavice, koje je okrznuo usnama tek jednom, u maju. Ona je pak u istraživanju njegovog tela napredovala još opreznijim koracima. Svaki njegov prenačljeni potez ili radikalni predlog mogao je da poništi mesec predanog truda. Veče u bioskopu na projekciji *Ukusa meda* kada je uzeo njenu ruku i stavio je sebi između nogu unazadilo je proces za dobre dve-tri nedelje. Držala se, pa, ne baš ledeno, ne ni hladno – nikad to nije bio njen stil – već jedva primetno udaljeno, možda razočarano, ili čak donekle iznevereno. Našla je načina da se povuče od njega a da on nijednog trenutka ne posumnja u njenu ljubav. Onda su se konačno vratili na pravi kurs: kad su jednog subotnjeg popodneva krajem marta ostali sami, dok je jaka kiša zapljuskivala prozore zakrčene i neuredne dnevne sobe u kućici njegovih roditelja u Čilternskim brdima, ona je načas položila ruku preko, ili sasvim blizu, njegovog uda. Na manje od petnaest sekundi, u narasloj nadi i ekstazi, osetio ju je kroz dva sloja tkanine. Čim se povukla, znao je da više ne može da izdrži. Pitao ju je da li hoće da se uda za njega.

Nije mogao znati koliko je nju koštalo polaganje ruke – u pitanju je bila nadlanica – na jedno takvo mesto. Volela ga je, želela da mu ugodu, ali morala je da savlada poprilično gađenje. Bio je to iskren pokušaj – koliko god da je bila pametna, ona nije umelela da se pretvara. Držala je ruku na tom mestu najduže što je mogla, sve dok nije osetila migoljenje i otvrdnuće pod sivim flanelom njegovih pantalona. Doživela je to kao nešto živo, sasvim odvojeno od njenog Edvarda – i ustuknula. Onda je on izbacio svoju ponudu, i u prvom naletu emocija, u oduševljenju i razdraganosti i olakšanju, u naglim zagrljajima, ona je načas zaboravila na svoj mali šok. A on sam bio je toliko zapanjen svojom iznenadnom odlučnošću, a pri tom i u mentalnom grču zbog neutažene želje, da je teško mogao i da nasluti protivrečnost s kojom je ona počela da živi od toga dana, tu tajnu ljubavnu vezu između groze i radosti.

oooo

BILI SU dakle sami, i teoretski slobodni da urade šta god požele, ali nastavili su da jedu večeru koja im nije prijala. Florens je spustila nož, posegla za Edvardovom rukom i stisnula je. Iz prizemlja su čuli radio, zvonjavu Big Bena iz špice za vesti u deset. Duž tog dela obale, televizijski signal je bio slab zbog brdovitog zaleđa. Stariji gosti su nesumnjivo već sedeli dole u velikom salonu, pretresajući stanje sveta uz večernje piće – hotel je imao dobar izbor singl malta – i nesumnjivo je među njima bilo i muškaraca koji su punili svoje lule, još jedan poslednji put toga dana. To okupljanje oko radija da bi se saslušale dnevne vesti za njih je bilo navika iz ratnih dana koje se nikad neće osloboditi. Edvard i Florens čuli su prigušene najave udarnih naslova i uhvatili ime premijera, a potom minut-dva kasnije i njegov dobro poznati glas povišen u javnom obraćanju. Harold Makmilan govorio je na konferenciji u Vašingtonu o trci u naoružavanju i neophodnosti sporazuma o zabrani nuklearnih proba. Ko se ne bi složio da je ludost

nastavljati sa testiranjem vodoničnih bombi u atmosferi i ozračivanjem čitave planete? Ali niko mlađi od trideset godina – Edvard i Florens pogotovu – nije verovao da britanski premijer ima bilo kakvog znatnijeg uticaja u globalnim odnosima. Iz godine u godinu se Imperija smanjivala pošto bi još nekoliko zemalja steklo pravičnu nezavisnost. Sada gotovo da ništa više nije ni preostajalo, i svet je pripadao Amerikancima i Rusima. Britanija, Engleska, postala je drugorazredna sila – izgovaranje ovih reči pružalo je neko bogohulno zadovoljstvo. U prizemlju je, naravno, vladalo drugačije mišljenje. Svi stariji od četrdeset godina zacelo su se borili, ili trpeli, u prošlom ratu i upoznali smrt neviđenih razmera, i niko ih ne bi mogao ubediti da taj polagani pad u beznačajnost može biti nagrada za onolike žrtve.

Edvard i Florens spremali su se da prvi put glasaju na sledećim opštim izborima i od sveg srca su navijali da Laburisti osvoje većinu ravnu onoj slavnoj pobedi iz 1945. Kroz godinu ili dve, starija generacija koja još sanja o Imperiji neminovno će morati da ustupi mesto političarima poput Gejtskela, Vilsona, Kroslanda – novim ljudima s vizijom moderne zemlje u kojoj će vladati jednakost i koja će preći s reči na dela. Ako Amerika može da ima energičnog i zgodnog predsednika Kenedija, zašto i Britanija ne bi mogla imati nešto slično? – makar samo po duhu, jer u Laburističkoj stranci nije bilo nikoga baš toliko glamuroznog. Pompezni tipovi, oni što još uvek biju prošli rat, još uvek nostalgичno čeknu za disciplinom i odricanjima – njihovo je prošlo. Zajednička vera Edvarda i Florens da nije daleko dan kada će se zemlja promeniti nabolje, da mladalačke energije kad-tad izbijaju na površinu, kao para pod pritiskom, stapala se s uzbuđenjem njihove lične pustolovine. Šezdesete su bile prva decenija njihovih zrelih života, i ta decenija je neosporno pripadala njima. A oni lulaši u prizemlju, sa svojim duplim dozama viskija *Caol Ila* i uspomena iz pohoda po Severnoj Africi i Normandiji, i negovanim zaostacima vojničkog slenga – takvi nemaju prava da se mešaju u budućnost. Vreme je isteklo, gospodo, molim!

Razređena izmaglica i dalje je razotkrivala obližnje drveće, gole zelene hridi u dnu lagune i delove srebrnog mora, i blag večernji vazduh ulivao se oko stola, a oni su se i dalje pretvarali da jedu, zarobljeni svako u svom trenutku privatne teskobe. Florens je samo premeštala hranu po tanjiru. Edvard je jeo tek simbolične zalogaje krompira, koje je sekao ivicom viljuške. Bepomoćno su ispratili i drugu vest, svesni koliko je nemaštovito od njih što se u mislima vezuju za goste iz prizemlja. Ovo im je prva bračna noć, a njih dvoje nemaju o čemu da razgovaraju. Ispod nogu su im izvirale nejasne reči, ali razabrali su „Berlin“ i odmah znali da je to storija kojom su u poslednje vreme svi bili zaokupljeni. Radilo se o prebegu iz komunističkog istočnog dela u zapadni deo grada jednim rekviriranim parobrodom na Vanzeu, na kom su begunci čučali u zaklonu iza komandne kabine kako bi izbegli metke istočnonemačkih stražara. Sve su to saslušali, a sada, neprihvatljivo, i treću vest, o završnoj sednici islamističke konferencije u Bagdadu.

Vezani za svetske događaje iz sopstvene gluposti! Ovako nije moglo dalje. Došlo je vreme da se nešto učini. Edvard je razlabavio kravatu i odlučno spustio nož i viljušku na tanjir u paralelnom položaju.

„Bolje da sidemo dole i slušamo kao ljudi.“

Nadao se da će ispasti duhovit, jer sarkazam je bio usmeren na oboje, ali reči su mu izletele s neočekivanom oštrinom, i Florens je pocrvenela. Shvatila je ovo kao prekor zbog toga što joj je radio privlačniji od njega, i ne ostavljajući mu vremena da svoju opasku nekako ublaži ili okrene na šalu, brzo je rekla: „Ili još bolje, da odemo i legnemo na krevet“, a potom nervozno sklonila jednu nevidljivu dlaku s čela. Da bi mu pokazala koliko nije u pravu, predložila je ono što je znala da on najviše želi i od čega se sama užasavala. I zaista bi bila srećnija, ili manje nesrećna, da je mogla da siđe u salon i tamo provede sat ili dva u tihim razgovorima s matronama na cvetnim sofama dok se njihovi muškarci ozbiljno unose u vesti, u oluju istorije. Bilo šta osim ovoga.

Njen muž je sada stajao i ceremonijalno pružao ruku preko stola. Bio je, i on, rumenkast u licu. Salveta mu se na trenutak prilepila uz pojas, visila je tamo apsurdno, kao povez oko bedara, a zatim usporeno odlepršala na pod. Ništa tu ona nije mogla da učini, osim padanja u nesvest, a u glumi je bila potpuno beznadežna. Ustala je i prihvatila njegovu ruku, sigurna da je njen uzvratni osmeh gvozdeno neubedljiv. Ne bi joj mnogo pomoglo ni da je znala da omamljenom Edvardu nikad nije izgledala dražesnija. U pitanju su bile njene ruke, sećao se kako je kasnije pomislio, vitke i ranjive, koje će mu se uskoro s obožavanjem sklopiti oko vrata. Pa onda i te divne svetlosmeđe oči, blistave od nepobitne strasti, i jedva primetno podrhtavanje donje usne, koju je upravo ovlažila jezikom.

Pokušao je da slobodnom rukom dohvati bocu vina i dopola pune čaše, ali to je bilo suviše komplikovano i zametno – čaše su se izbočile jedna naspram druge, nožice su im se ukrstile na njegovom dlanu i vino je pljusnulo napolje. Stoga je samo uzeo bocu za grlić. Čak i u tom uznesenom, ustreptalom stanju verovao je da shvata njenu uobičajenu uzdržanost. Razlog više za radost, u tom slučaju, to što se s jednim ovako krupnim događajem, ovom graničnom linijom iskustva, suočavaju zajedno. A ostaje i uzbuđljiva činjenica da je upravo Florens predložila da legnu na krevet. Njen promenjeni status, eto šta ju je oslobodilo. Držeći je i dalje za ruku, obišao je oko stola i primakao se da je poljubi. Učinilo mu se da bi bilo vulgarno ako to uradi s bocom u ruci, pa je vratio vino na sto.

„Veoma si lepa“, šapnuo je.

Nastojala je da se priseti koliko tog čoveka voli. Dobar je, pažljiv, voli je i nikad je ne bi povredio. Slegla je ramenima i potonula još dublje u njegov zagrljaj, priljubljena uz njegove grudi, i udisala njegov poznati miris, koji je imao aromu drveta i delovao umirujuće.

„Tako sam srećan što sam ovde s tobom.“

„I ja sam tako srećna“, rekla je tiho.

Čim su počeli da se ljube, osetila je njegov jezik, napet i snažan, kako pokušava da joj prodre između zuba, poput siledžije koji se laktanjem ugurava u sobu. Ulazi u nju. Jezik joj se previo i povukao u automatskom gađenju, ostavljajući još više prostora za Edvarda. Dobro je znao da joj se takvo ljubljenje ne dopada, i nikad pre nije bio tako nametljiv. Prosto joj se prikvačio za usta, zavukao se do mesnatog dna njene usne duplje, a onda krenuo unutrašnjom stranom donjih zuba sve do onog mesta gde je pre tri godine nakrivo izrastao umnjak kasnije izvađen pod opštom anestezijom. I sama je često skretala jezikom ka toj rupi kad bi se zanela u misli. Po asocijaciji, više je to bila ideja nego lokacija, privatno, imaginarno mesto pre nego šupljina u njenim desnim, i činilo joj se neobično to što i neki drugi jezik može tamo da uđe. Osećala je odbojnost prema tvrdom zašiljenom vrhu tog tuđeg mišića, treperavo živog. Raširen dlan njegove leve šake pritiskao ju je iznad lopatica, tik ispod potiljka, tako da joj se glava sama od sebe pribijala uz njegovu. Klaustrofobija i gubitak daha rasli su njoj naporedo sa sve jačim ubedenjem da ne bi mogla podneti da ga uvredi. Bio je sada ispod njenog jezika, potiskivao ga uvis prema nescima, potom odozgo gurao nadole, onda glatko klizio postrance i ukруг, kao da svezuje neki zamišljeni mornarski čvor. Hteo je da njen jezik uvuče u voljnu igru, da ga namami u nekakav gnusan nemi duet, ali ona je jedino mogla da se ukoči i pazi da ne pokaže otpor, da ne zariga, da se ne uspaniči. Ako bi mu se isprovraćala u usta, to je bila jedna suluda pomisao, s njihovim brakom bi istog časa bilo gotovo, a onda bi morala da ode kući i sve to objasni roditeljima. Bilo joj je savršeno jasno da je ovo s jezicima, ova penetracija, samo prikaz u malom, ritualni *tableau vivant*, onoga što tek predstoji, nešto poput prologa iz starinske drame koji potanko objašnjava sve što će morati da se dogodi.

Dok je stajala čekajući da taj sablažnjiv trenutak prođe, s rukama mlitavo oslonjenim na Edvardove bokove, Florens je shvatila da joj se slučajno razotkrila jedna otrcana istina, od početka zapravo sasvim očigledna, jednako primalna i drevna koliko i *da-*

negeld ili *droit de seigneur*, i gotovo suviše elementarna za razumno objašnjenje: kad je odlučila da se uda, tačno je na ovo pristala. Dala je pristanak da se ovo radi, i da se radi njoj. Kad su se nakon ceremonije ona i Edvard s roditeljima vratili u sumračnu sakristiju radi upisa u matične knjige, upravo su na ovo stavili potpise, a sve ostalo – navodna zrelost, konfeti i torta – bilo je učtivo zamazivanje očiju. Pa ako joj ovo sad nije po volji, sama je tako htela, jer svaki njen izbor u protekloj godini dosledno je sužavao put ka ovome, i sve je ovo njena krivica, i sada je stvarno pomislila da će se isповraćati.

Po njenom prigušenom uzdahu, Edvard je odmah znao da je njegova sreća gotovo potpuna. Imao je čaroban utisak da lebdi u vazduhu, da stoji bar za šaku odvojen od tla, prijatno nadnesen iznad nje. Bilo je i bola i zadovoljstva u tome kako mu se srce nazgled penjalo da bi dobovalo pod grlom. Uzbudivao ga je ovlašni dodir njenih ruku, nedaleko od njegovih prepona, i podatnost tog dražesnog tela koje je držao u zagrljaju, i strastveni šum njenog ubrzanog disanja kroz nozdrve. Stigao je do tačke dotle nepoznate ekstaze, hladne i oštre tik ispod rebara, kada se njen jezik pod pritiskom nežno obavio oko njegovog. Možda će za koji dan uspeti da je nagovori – možda još večeras, a možda neće ni morati da je nagovara – da uzme njegovu kitu u ta meka i prelepa usta. Ali ovu misao je morao hitno da odbaci, jer sad mu je stvarno pretila opasnost da stigne pre vremena. Osećao je kako to već počinje, kako ga lagano gura ka sramoti. U odsudnom trenutku, pomislio je na vesti, na lice premijera Harolda Makmilana, visokog, pogrbljenog, morža, ratnog heroja, laponca – na šta god ličio, bio je sušta suprotnost seksu, i kao sredstvo idealan. Trgovinski debalans, zamrzavanje plata, kontrola maloprodajnih cena. Neki su ga proklinjali zato što se olako odrekao Imperije, ali izbora zapravo nije ni bilo, jer kroz Afriku su već uveliko duvali oni poslovični vetrovi promene. Niko tu poruku ne bi prihvatio od laburiste. A nedavno je u „noći dugih noževa“ najurio trećinu svog kabineta. Trebalo je imati petlju za takav potez. Mak zvani Nož, pisalo je u

jednom naslovu, Magbet!, dodavao je drugi. Ozbiljni ljudi su mu zamerali što zatrpava naciju lavinom televizora, automobila, supermarketa i ostalog smeća. Davao je ljudima ono što su želeli. Hleba i igara. Nova nacija, i sad bi još da nas pripaja Evropi, a ko bi se smeo zakleti da nije u pravu?

Konačno opet u ravnoteži. Edvardove misli su se rasplinule i on se ponovo sav pretvorio u sopstveni jezik, u sam njegov vrh, istog časa kad je Florens odlučila da više ne može da izdrži. Osećala se sputano i pridavljeno, gušila se, bilo joj je muka. I jasno je čula kako se neki zvuk postojano penje, ne stepenasto kao skala, nego u otegnutom glisandu, ni violina ni glas već nešto između, penje se i penje neizdrživo, a da nikad ne izlazi iz čujnog opsega, nekakav violinski glas koji je bio na samom pragu smisla, govorio joj nešto hitno sibilantima i samoglasnicima primitivnijim od reči. Mogao je taj šum biti u sobi, ili napolju u hodniku, ili samo u njenim ušima, nešto kao tinitus. Možda ga je čak i sama proizvodila. Bilo joj je svejedno – morala je toga da se oslobodi.

Naglo je iskrenula glavu i otela mu se iz zagrljaja. I dok je on još iznenađeno zurio u nju, još uvek otvorenih usta, sa začetkom pitanja na licu, zgrabila ga je za ruku i povelala prema krevetu. Čista perverzija, ludilo, ono maločas kad je poželela da istrči iz sobe, sjuri se kroz park i nastavi stazom sve do plaže gde bi mogla da sedne i da bude sama. Makar i jedan minut samoće bi joj pomogao. Ali osećaj dužnosti bio je tako bolno jak da nije mogla da mu se odupre. Nije mogla da podnese da izneveri Edvarda. I bila je ubeđena da je potpuno zastranila. Kad bi se nekim čudom cela družina nevidljivih svatova i rođaka ugurala u ovu sobu da posmatra, ti duhovi bi listom podržali Edvarda i njegove neodložne, razložne želje. Zaključili bi da s njom nešto nije u redu, i imali bi pravo.

Znala je, isto tako, da je njeno ponašanje bedno. Da bi preživela, da bi utekla iz jednog jezivog trenutka, morala je da podigne uloge i obaveže se na još jedan, ostavljajući pri tom nezahvalan utisak da za njim i sama čezne. Završni čin nije se mogao beskonačno odlagati. Hrlilo joj je u susret, taj trenutak, dok se ona sve

vreme budalasto kretala prema njemu. Uхватила se u zamku igre čija pravila nije mogla da dovodi u pitanje. Nije bila u stanju da izbegne tu logiku po kojoj je sada vodila, ili vukla, Edvarda kroz salon prema otvorenim vratima spavaće sobe i uzanom krevetu s baldahinom i onom zategnutom belom prekrivaču. Nije imala predstave šta će učiniti kad se tamo nađu, ali bar je onaj stravičan zvuk utihnuo, i za te dve-tri sekunde koliko će im trebati da stignu, sama će raspolagati svojim ustima i jezikom, i dobiće priliku da se malo pribere.

DRUGI DEO

